

Zegar, Tomasz

Trendy rozwojowe Mazowsza - projekt współfinansowany ze środków programu operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 8.1.4

Mazowsze. Studia Regionalne 1, 173-179

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TRENDY ROZWOJOWE MAZOWSZA – PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW PROGRAMU OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI, PODDZIAŁANIE 8.1.4

Tomasz Zegar

Prowadzenie efektywnej polityki rozwoju regionu wymaga zidentyfikowania występujących problemów, wyznaczenia celów i konsekwentnego dążenia do ich realizacji. Wspomniane działania nie przyniosą zamierzonych korzyści, jeśli zarządzający rozwojem nie będą w stanie przewidzieć zmian zachodzących w społeczno-ekonomicznej rzeczywistości regionu. Wsparcie w ramach polityki rozwoju państwa wyrażone w programach operacyjnych Unii Europejskiej powinno trafić do regionalnych społeczności. Bez zdiagnozowania ich realnych potrzeb, które podlegają permanentnym zmianom, środki finansowe przeznaczane na szeroko pojętą spójność nie osiągną zakładanych celów.

Realizacja celów polityki spójności krajów Unii Europejskiej oraz *Strategii Lizbońskiej*, dotycząca wzmocnienia potencjału społecznego w Polsce, została ujęta w *Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki* (PO KL). Program wspiera administrację w zakresie podniesienia adaptacyjności pracowników i pracodawców do zmieniającego się rynku pracy, poprawy poziomu wykształcenia, ograniczenia wykluczenia społecznego. PO KL zmierza do wzrostu konkurencyjności gospodarki i propagowania zasad dobrego rządzenia. Program jest skierowany do administracji państwowej, samorządów, organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw. Na jego podstawie finansowana jest cała pomoc *Europejskiego Funduszu Społecznego*, udzielona Polsce na lata 2007-2013.

Ósmy z dziesięciu priorytetów PO KL nosi tytuł *Regionalne kadry gospodarki*. Działania, podejmowane w ramach tego priorytetu dotyczą rozwoju pracowników i przedsiębiorstw w regionie oraz transferu wiedzy. Jedno z poddziałań tego priorytetu (8.1.4) poświęcone jest przewidywaniu zmian społeczno-gospodarczych w regionie.

Zważywszy na spodziewany o wiele mniejszy od obecnego zakres pomocy Unii Europejskiej w następnym okresie programowania (2014-2020), Samorząd Województwa Mazowieckiego podjął decyzję o realizacji projektu w ramach poddziałania 8.1.4, którego głównym celem jest utworzenie odpowiednich instrumen-

tów do prowadzenia konsekwentnej polityki trwałego rozwoju. Decyzja ta jest historyczna, ponieważ dotychczas nie podjęto prób stworzenia systemowych rozwiązań z zakresu przewidywania i sterowania zmianami społeczno-gospodarczymi w województwie mazowieckim, identyfikacji i ograniczania barier oraz wzmocnienia potencjału rozwojowego województwa na tak dużą skalę.

Tytuł projektu, realizowanego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, brzmi *Trendy rozwojowe Mazowsza*, a jego głównym koordynatorem jest Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie. Najważniejszymi celami szczegółowymi projektu są:

- identyfikacja luk informacyjnych i ich wypełnienie w bazie danych o Mazowszu,
- kompleksowa diagnoza społeczno-gospodarcza województwa,
- utworzenie systemowego modelu społeczno-ekonomicznego rozwoju,
- utworzenie procedur bieżącego prognozowania i modelowania trendów rozwojowych regionu.

Osiągnięcie głównego celu projektu będzie możliwe poprzez stworzenie systemowych rozwiązań w dziedzinach gromadzenia, analizowania i interpretowania informacji o zmianach istotnych dla kształtowania kierunków rozwoju Mazowsza. W celu utworzenia systemu monitoringu zmian konieczne będzie wykonanie szeregu badań i opracowań. Dlatego też projekt *Trendy rozwojowe Mazowsza* ma charakter badawczy.

Planowany zakres tematyczny badań obejmować będzie analizy i prognozy w trzech aspektach: *Spółczeństwo, Gospodarka, Przestrzeń*. Szczegółowe studia będą dotyczyć następujących zagadnień: demografii, mobilności mieszkańców, edukacji, partycypacji społecznej, kapitału społecznego, jakości zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego, zakresu wykluczenia, potencjału makroekonomicznego, przedsiębiorczości, potencjału innowacyjnego, rynku pracy, barier i potencjału środowiskowego, roli ośrodków subregionalnych i ich strefy oddziaływania oraz nasycenia infrastrukturą społeczną i techniczną. Zakres przedmiotowy projektu realizuje zalecenia zawarte w *Karcie Lipskiej* i *Agendzie Terytorialnej Unii Europejskiej*. Przez cały okres trwania prac wszystkie działania będą weryfikowane pod względem zasadności i przydatności do określenia i realizacji polityki rozwoju Mazowsza.

Zakłada się, że każde z opracowywanych działań projektu *Trendy rozwojowe Mazowsza* przyniesie wymierny rezultat w formie wiedzy, doświadczenia i dokumentacji. Każdy wynik prac będzie podlegał weryfikacji merytorycznej przez powołaną Radę Naukową oraz weryfikacji efektywności przeprowadzanej przez Zespół Zarządzający projektem. W sprawach istotnych będą prowadzone konsultacje z udziałem Zarządu Województwa Mazowieckiego.

Przewiduje się, że do grupy najważniejszych, twardych efektów projektu będzie należeć:

1. Model makroekonomiczny i demograficzny Mazowsza. Istnienie takiego modelu w znacznym stopniu uprości prowadzenie monitoringu rozwoju regionu. Model będzie weryfikowany w miarę dostępności nowych danych.
2. Prognoza rozwoju na najbliższy okres realizacji polityki rozwoju Mazowsza. Pozwoli ona na przewidywanie zmian i kierunków rozwoju regionu, będzie przydatna do planowania kierunków i sposobu wsparcia rozwojowego w sferach i obszarach problemowych.
3. Kompleksowa diagnoza społeczno-ekonomiczna województwa. Celem diagnozy będzie całościowe i komplementarne podejście do zmian społeczno-ekonomicznych na Mazowszu w skali dotychczas niezrealizowanej. W związku z tym będzie ona doskonałym punktem wyjścia dla prowadzenia badań dynamicznych w późniejszym okresie.
4. Baza danych, zawierająca informacje społeczno-ekonomiczne o Mazowszu, będzie źródłem danych dla wszystkich instytucji uczestniczących w projekcie. Po zakończeniu realizacji część danych zostanie udostępniona samorządom lokalnym, które będą mogły wykorzystywać ją do formułowania własnych dokumentów strategicznych i planistycznych.
5. Publikacje informujące o realizacji i efektach projektu, w tym dwie publikacje książkowe. Działania skierowane będą do wykonawców projektu w celu zapewnienia dobrej wymiany informacji oraz do instytucji zewnętrznych, zainteresowanych wynikami projektu. Raporty z działalności ukazały się w IV kwartałach 2011 i 2014 roku.
6. Sprawdzone Zespół Prognoz i Analiz, samodzielnie wykonujący całą procedurę zbierania informacji, modelowania i prognozowania rozwoju. Prace zespołu, w miarę możliwości, będą kontynuowane po zakończeniu projektu.

Wśród zakładanych rezultatów miękkich można wskazać:

1. Identyfikację problemów i barier rozwojowych województwa.
2. Nowoczesną i przetestowaną procedurę monitoringu rozwoju Mazowsza. Procedura zostanie ustalona w 2009 roku i będzie weryfikowana aż do zakończenia projektu. Pierwszy etap realizacji projektu zostanie zakończony w 2012 roku. W latach 2012-2014 powtórnie zostanie przeprowadzona procedura monitoringu rozwoju regionu.
3. Wzmocnienie roli prognozowania w polityce rozwoju regionu.
4. Rekomendacje działań i kierunków prowadzenia polityki rozwoju skierowane

do samorządu województwa. Wdrożenie rekomendacji spowoduje wzrost efektywności zarządzania regionem.

5. Sformułowanie wstępnych założeń do *Regionalnego Programu Operacyjnego Mazowsza na lata 2014-2020*.
6. Rezultaty projektu staną się narzędziem dla Urzędu Marszałkowskiego, wykorzystywanym w celu sprawnego i efektywnego zarządzania funduszami europejskimi.

Planowane efekty projektu będą stanowiły podstawę do tworzenia nowych dokumentów programowych na poziomie regionalnym i lokalnym. Zakres projektu wpisuje się w aktualne dokumenty strategiczne regionu, takie jak: *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)*, *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego*, *Regionalny Plan Operacyjny*, umożliwiając tym samym ich bieżącą aktualizację.

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego będzie koordynowało projektem do końca 2014 roku. Zaplanowano, że działania niezbędne do prawidłowej realizacji projektu powinny przebiegać w następującej sekwencji chronologicznej:

- II kwartał 2009 roku – III kwartał 2009 roku **IDENTYFIKACJA DOSTĘPNOŚCI INFORMACJI**

Działanie polegać będzie na wykonaniu kwerendy bibliotecznej w celu znalezienia materiałów pokrewnych celowi projektu oraz określeniu zakresu prowadzonej statystyki dla Mazowsza. Ze zgromadzonych materiałów utworzona zostanie biblioteczka dla wykonawców projektu.

- III kwartał 2009 roku – III kwartał 2010 roku **BADANIA JAKOŚCIOWE I ILOŚCIOWE**

Badania jakościowe na podstawie ankiet i wywiadów, przeprowadzonych z wykorzystaniem technik teleinformatycznych przez profesjonalne ośrodki badania opinii publicznej. Podjęta zostanie próba całkowitego zebrania informacji na temat określonych wcześniej obszarów badań. Prowadzone będą analizy statystyczne na podstawie materiałów uzyskanych m.in. od: GUS-u, ZUS-u, KRUS-u, ARiMR-u i jednostek samorządu terytorialnego. W 2013 roku bazy danych zostaną zaktualizowane o informacje z lat 2012 i 2013. W czasie tego działania sprawdzona zostanie możliwość cyklicznej modernizacji i uzupełniania bazy danych oraz modelu i prognozy.

- IV kwartał 2009 roku – III kwartał 2010 roku **KONSTRUKCJA I OPRACOWANIE BAZY DANYCH**

Działanie to obejmować będzie zaprojektowanie bazy danych i systemu raportowania, wpisanie danych do bazy oraz łączenie informacji z różnych źródeł. Do obsługi i uzupełnienia bazy danych przeszkoleni zostaną przedstawiciele samorządów w województwie mazowieckim.

- IV kwartał 2010 roku – II kwartał 2011 roku **OPRACOWANIE KOMPLEKSOWEJ DIAGNOZY SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ**

Celem diagnozy będzie nie tylko określenie aktualnego stanu rozwoju Mazowsza i identyfikacja problemów, ale zostanie podjęta także próba znalezienia sytemu powiązań między poszczególnymi składnikami życia społeczno-ekonomicznego. Diagnoza będzie uzupełnieniem i aktualizacją przeprowadzonych wcześniej badań, wykonanych w ramach opracowywania dokumentów strategicznych województwa mazowieckiego.

- III kwartał 2011 roku **BADANIA PORÓWNAWCZE**

Wybrane problemy i bariery w rozwoju Mazowsza zostaną zestawione z podobnymi przypadkami w innych regionach UE. Podczas wyjazdów studyjnych i prac laboratoryjnych, na podstawie doświadczeń innych regionów, podjęta zostanie próba określenia założeń do nowej polityki rozwoju województwa.

- IV kwartał 2011 roku **PIERWSZY RAPORT Z REALIZACJI PROJEKTU**

- II kwartał 2011 roku – III kwartał 2012 roku **KONSTRUKCJA I OPRACOWANIE MODELI MAKROEKONOMICZNYCH I SPOŁECZNYCH**

Efektom tego działania będzie jeden model, wspólny dla wszystkich zagadnień lub kilka modeli szczegółowych. Posłużą one do stworzenia prognozy rozwoju województwa. Prognoza umożliwi wstępne określenie najefektywniejszych kierunków rozwoju Mazowsza. Zarówno modele, jak i prognoza poddane zostaną weryfikacji. Prace rozpoczną się w 2009 roku, kiedy to zostaną określone dane wejściowe do modelu. W 2014 roku zostanie wykonana aktualizacja oraz weryfikacja i uzupełnienie modelu oraz diagnozy społeczno-ekonomicznej z 2010 roku.

- III kwartał 2011 roku – IV kwartał 2012 roku **PROJEKTOWANIE WZORCA ROZWOJU MAZOWSZA**

Sformułowanie „punktu idealnego”, czyli maksymalnych wartości wskaźników

możliwych do osiągnięcia, do których powinna dążyć polityka samorządu województwa. Określone wskaźniki będą następnie wykorzystywane do monitoringu projektu. W 2014 roku zaplanowano powtórny weryfikację i uzupełnienie wzorca. Po wykonanych pracach na spotkaniu informacyjnym przedstawione zostaną wstępne propozycje prowadzenia polityki rozwoju Mazowsza.

- III-IV kwartał 2012 rok **REKOMENDACJE PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU MAZOWSZA (zadanie zlecone)**

Jednym z podstawowych rezultatów projektu są rekomendacje prowadzenia polityki rozwoju. Będą one efektem wcześniejszych badań i analiz, a w szczególności diagnoz i prognoz rozwoju. Rekomendacje będą skierowane do samorządów terytorialnych województwa mazowieckiego. Wstępne rekomendacje ukażą się w formie raportu rocznego, natomiast rekomendacje końcowe, będące efektem całego projektu znajdują się w *II Raporcie z realizacji projektu*.

- lata 2013-2014 **AKTUALIZACJA BADAŃ**

Do weryfikacji i aktualizacji dotychczasowych wyników zostanie powołany stały zespół obsługujący bazę danych, modele i prognozę. Przewidywany okres działania zespołu, to czas przynajmniej do końca trwania projektu.

- IV kwartał 2014 roku **RAPORT KOŃCOWY**

Podsumowaniem projektu będzie konferencja naukowo-samorządowa oraz publikacja książkowa.

W czasie trwania projektu odbędą się liczne spotkania, warsztaty i konferencje, skierowane do samorządów terytorialnych i specjalistów. Celem tych spotkań będzie prezentacja sprawozdań z realizacji poszczególnych etapów projektu, wymiana doświadczeń z zakresu planowania i przewidywania zmian gospodarczo-społecznych oraz przekazanie informacji o formach wsparcia rozwoju przez instrumenty finansowe UE. Uruchomiony zostanie również portal internetowy dedykowany informacjom o projekcie, wymianie doświadczeń oraz udostępnianiu danych.

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego bardzo serdecznie zaprasza wszystkich zainteresowanych udziałem w projekcie na spotkanie inauguracyjne projektu *Trendy rozwojowe Mazowsza*. Konferencja odbędzie się na początku 2009 roku.

Wszelkie szczegółowe informacje otrzymają Państwo pod adresem tzegar@mbpr.pl

STRESZCZENIE

Zarząd Województwa Mazowieckiego zdecydował o realizacji wielkiego projektu badawczego mającego na celu budowę systemu przewidywania zmian społeczno gospodarczych w regionie. Decyzja jest o tyle historyczna, że nigdy wcześniej nie przeznaczono tak wielu środków na budowę instrumentów prowadzenia konsekwentnej polityki trwałego rozwoju.

Projekt ma charakter badawczy i będzie obejmował analizy z zakresu: demografii, mobilności mieszkańców, edukacji, kapitału społecznego, jakości zarządzania w samorządach, zakresu wykluczenia, potencjału makroekonomicznego, przedsiębiorczości, potencjału innowacyjnego, rynku pracy, mieszkalnictwa, barier i potencjału środowiskowego, roli ośrodków subregionalnych i ich strefy oddziaływania oraz nasycenia infrastrukturą społeczną i techniczną.

W trakcie trwania projektu zidentyfikowane zostaną najważniejsze problemy, sposoby ich rozwiązania oraz zmiany jakie będą powodować w przyszłości. Wykonane zostaną również modele i prognozy makroekonomiczne, zmian rynku pracy oraz demograficzne.

Zapraszamy do udziału w wielu ciekawych przedsięwzięciach realizowanych w ramach projektu *Trendy rozwojowe Mazowsza*. Głównym koordynatorem projektu jest Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego.